LGH-01-02 (min)

Y PWYLLGOR LLYWODRAETH LEOL A THAI

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR

Dyddiad: Dydd Mercher 16 Ionawr 2002

Amser: 2.00pm hyd 5.00pm

Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 1, Adeilad y Cynulliad Cenedlaethol

Yn bresennol:

Aelodau:

Gwenda Thomas	Castell-nedd
(Cadeirydd)	
Peter Black	Gorllewin De Cymru
(Dirprwy Weinidog)	
Janet Davies	Gorllewin De Cymru
William Graham	Dwyrain De Cymru
Peter Law	Blaenau Gwent
Dai Lloyd	Gorllewin De Cymru
Tom Middlehurst	Alun a Glannau Dyfrdwy
Janet Ryder	Gogledd Cymru

Yn bresennol:

Norma Barry	Y Gyfarwyddiaeth Gymunedau
Lynne Schofield	Y Gyfarwyddiaeth Gymunedau
Paul Pan	Yr Uned Gostwng Lefel Troseddu

Vince Armstrong	Gwasanaeth Tân De Cymru
Adrian Gough	Heddlu De Cymru
Ysgrifenyddiaeth:	
Roger Chaffey	Clerc y Pwyllgor
Liz Wilkinson	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Sylwadau agoriadol

Dywedodd y Cadeirydd fod gohebiaeth oddi wrth Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru a Phrif Arolygydd Gwasanaeth Tân EM wedi ei chylchredeg i'r Aelodau.

Cytunwyd y dylid gwahodd y Gwasanaeth Tân i wneud cyflwyniad i'r Pwyllgor fel rhan o'i adolygiad polisi ar adfywio cymunedol.

Onid oedd dyddiad arall hwylus ar gael, cytunodd y Pwyllgor y dylid gwneud cais i'r Pwyllgor Busnes am ddefnyddio'r sesiwn anffurfiol a neilltuwyd ar 7 Chwefror i dderbyn tystiolaeth lafar bellach ar gyfer yr adolygiad polisi.

Eitem 1: Ymddiheuriadau a dirprwyon

1. Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Edwina Hart. Ar ran y Pwyllgor, dywedodd y Gweinidog ei bod am gyfleu ei gydymdeimlad â'r Gweinidog ar ei phrofedigaeth deuluol yn ddiweddar.

Eitem 2: Datgan buddiannau

2.1 Gwnaed y datganiadau isod:

- Dywedodd Peter Black ei fod yn Aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe;
- Dywedodd Janet Davies ei bod yn Aelod o Gyngor Cymuned Llanhari;
- Dywedodd William Graham ei fod yn Aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Casnewydd;
- Dywedodd Dai Lloyd ei fod yn Aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe ac yn feddyg teulu;
- Dywedodd Janet Ryder ei bod yn Aelod o Gyngor Tref Rhuthun.

Eitem 3: Cyflwyniad ar Fapio Data a Gostwng Lefel Troseddu

3.1 Dywedodd Paul Pan fod yr Uned Gostwng Lefel Troseddu wrthi ar hyn o bryd yn datblygu seilwaith gwybodaeth newydd ar y cyd â'r Swyddfa Gartref i gynorthwyo'r asiantaethau a'r partneriaethau sy'n ymwneud â gostwng lefel troseddu. Byddai'r seilwaith hwn yn golygu bod modd cyfnewid data a rhannu gwybodaeth yn fwy effeithiol. Byddai'n caniatáu i asiantaethau a phartneriaethau weithio'n fwy agos â'i gilydd i lunio polisïau cryf i ostwng lefel troseddu, a'r rheini wedi'u seilio ar dystiolaeth bendant.

3.2 Dywedodd mai proses datrys problemau yw gostwng lefel troseddu yn bennaf, a'i bod yn golygu nodi problemau, dadansoddi'r wybodaeth a llunio atebion effeithiol. Roedd mapio data yn cael ei ddatblygu fel arf i gynorthwyo yn y broses gymhleth hon. Gellid defnyddio data manwl o amrywiaeth o ffynonellau i nodi'r patrymau gweithgarwch troseddol sy'n dod i'r amlwg a helpu i bennu pa ffactorau sy'n effeithio ar droseddu.

3.3 Byddai datblygu'r seilwaith gwybodaeth newydd, gan gynnwys mapio data, yn hwyluso dull mwy rhagweithiol o ymdrin â gostwng lefel troseddu. Byddai'n galluogi asiantaethau a phartneriaethau i ymyrryd cyn gynted â phosibl ac yn helpu i ddarparu atebion a fyddai'n atal troseddu.

3.4 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Roedd y Pwyllgor yn cefnogi datblygu'r seilwaith gwybodaeth newydd. Teimlai y gallai mapio data fod yn arf effeithiol er mwyn gostwng lefel troseddu a hybu dull mwy rhagweithiol o ymdrin ag atal troseddu.

- Cytunai'r Aelodau mai dull amlasiantaethol, a fabwysiadwyd gan y Partneriaethau Gostwng Lefel Troseddu ac Anhrefn a sefydlwyd gan bob awdurdod lleol ar draws Cymru, oedd y ffordd fwyaf effeithiol o fynd i'r afael â throseddu. Nodwyd bod y partneriaethau i gyd yn cynnwys Swyddog Diogelwch Cymunedol wedi'i enwi.

- Awgrymwyd y gallai'r Partneriaethau Troseddu ac Anhrefn ddefnyddio mapio data, a mapio troseddau treisgar yn arbennig, i lywio'r gwaith o gynllunio patrwm trefi a dylunio adeiladau. Gallai hyn helpu i leihau'r risg y byddai troseddau yn cael eu cyflawni, yn enwedig mewn ardaloedd trefol.

- Croesawai'r Aelodau gydweithrediad y Partneriaethau, yn enwedig yng Ngogledd Cymru. Roedd hynny wedi cyfrannu at ddatblygiad llwyddiannus y seilwaith gwybodaeth newydd. Byddai'n bwysig amlygu rôl a manteision posibl mapio data ym maes gostwng lefel troseddu er mwyn annog asiantaethau i wirfoddoli data. Byddai datblygu un ffynhonnell ddata gyfunol yn goleuo gwaith cynllunio strategol ac yn galluogi asiantaethau i dargedu adnoddau yn effeithiol.

- Nododd y Pwyllgor fod archwiliadau Troseddu ac Anhrefn yn cael eu cynnal bob tair blynedd ar hyn o bryd. Pwysleisiodd Paul Pan yr angen i ddiweddaru data'n rheolaidd er mwyn darparu gwybodaeth gywir, y gellid ei defnyddio'n effeithiol i fynd i'r afael â throseddu.

- Teimlai'r Aelodau y gallai mapio data fod o gymorth yn y broses o adfywio cymunedau. Awgrymwyd hefyd y byddai Partneriaethau Rhoi Cymunedau'n Gyntaf, sy'n cael eu sefydlu i dywys y rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf yn ei blaen, yn elwa o ymwneud yr heddlu a'r gwasanaeth tân.

3.5 Diolchodd y Cadeirydd i Paul Pan a chynrychiolwyr yr Heddlu a'r Gwasanaeth Tân am y cyflwyniad ac am ateb cwestiynau'r Aelodau.

Eitem 4: Gwerthusiad Interim o'r Rhaglen Pobl mewn Cymunedau:

(LGH-01-02 (p.2)

4.1 Dywedodd y Dirprwy Weinidog fod y rhaglen Pobl mewn Cymunedau wedi ei chynllunio i ddangos sut y gallai cymunedau sydd â diffyg mantais gyflawni newid cadarnhaol. Dywedodd fod yr adroddiad gwerthuso interim yn nodi rhai llwyddiannau mawr yn ogystal â nifer o ddiffygion yn y rhaglen. Cafodd canfyddiadau'r adroddiad eu cymryd i ystyriaeth wrth ddatblygu'r rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf.

4.2 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Croesawai'r Pwyllgor yr adroddiad gwerthuso interim ar y rhaglen Pobl mewn Cymunedau a'r llwyddiant a gafwyd o ganlyniad i'r drefn a fabwysiadwyd gan y rhaglen. Cytunai'r Aelodau y byddai gofyn dysgu o ddiffygion y rhaglen a rhoi sylw i'r rhain yng nghyd-destun Rhoi Cymunedau'n Gyntaf.

- Wrth ymdrin ag adfywio cymunedol yn y dyfodol, yn enwedig y rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf, teimlid y dylid annog gweithredu arloesol a chymryd risg. Drwy hynny byddid yn gwneud i ffwrdd â'r stigma sydd ynghlwm wrth fethiant ac yn annog prosiectau i gymryd rhan yn y rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf.

- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â gallu Rhoi Cymunedau'n Gyntaf i newid y ffordd y mae gwasanaethau prif ffrwd yn cael eu cyflenwi, er mwyn iddynt ateb anghenion cymunedau difreintiedig. Teimlid y byddai llwyddiant wrth gyflenwi gwasanaethau yn y dyfodol yn dibynnu'n helaeth ar fabwysiadu trefn gydlynus, ac mae'n rhaid wrth ymrwymiad o du cynrychiolwyr y sector statudol er mwyn gwireddu hynny. Awgrymwyd y dylai pob Partneriaeth Rhoi Cymunedau'n Gyntaf gynnwys cynrychiolydd penodedig o'r awdurdod lleol sydd â'r grym i ddylanwadu'n wirioneddol ar y modd y cyflenwir gwasanaethau.

Nododd yr Aelodau fod y Bwrdd Polisi Adfywio Cymunedol a Chynhwysiant Cymdeithasol wedi ei sefydlu i roi cyngor yngln â chyfeiriad strategol rhaglenni sy'n canolbwyntio ar ddiffyg mantais cymdeithasol. Byddai'r Bwrdd yn sicrhau yr ymdrinnid ag adfywio cymunedol mewn modd cydlynus.

- Teimlai'r Aelodau y byddai'n bwysig cadw hyblygrwydd yn y drefn gyllido er mwyn adlewyrchu anghenion a blaenoriaethau lleol. Rhagwelid y byddai'r Cydlynydd Rhoi Cymunedau'n Gyntaf yn hwyluso gweithio di-fwlch ar lefel leol ac yn helpu Partneriaethau i ganfod a sicrhau mynediad at ffynonellau cyllido priodol wrth iddynt ddatblygu'r Cynlluniau Gweithredu Cymunedol.

- Cytunai'r Aelodau y byddai'n bwysig addasu'r rhaglenni dros amser er mwyn adlewyrchu newid a phrofiad. Nodwyd mai dogfen waith yw'r canllawiau Rhoi Cymunedau'n Gyntaf a fyddai'n cael ei hadolygu'n barhaus. Byddai'n rhaid i'r Cynulliad weithio'n agos gyda Phartneriaethau a Chydlynwyr Rhoi Cymunedau'n Gyntaf er mwyn rheoli newid. Yn ogystal, rhagwelid y byddai Rhwydwaith Cefnogi Rhoi Cymunedau'n Gyntaf yn chwarae rhan allweddol yn lledaenu'r arferion gorau ac yn cynorthwyo'r Partneriaethau i rannu eu profiad.

- Cytunodd y Dirprwy Weinidog i ddarparu manylion y dangosyddion a ddefnyddiwyd i lunio'r Mynegrif Amddifadedd Lluosog.

- Cytunodd y Dirprwy Weinidog i ddarparu gwybodaeth bellach am Rwydwaith Cefnogi Rhoi Cymunedau'n Gyntaf.

Eitem 5: Adolygiad Polisi ar Adfywio Cymunedol:

Sesiwn Ymgynghori Lafar

5.1 Gwahoddodd y Cadeirydd Lynda Bransbury o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Gareth Hall o Awdurdod Datblygu Cymru a Margaret Jervis a Graham Benfield o Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru i roi eu cyflwyniadau.

5.2 Cododd Lynda Bransbury y pwyntiau canlynol:

- Roedd CLlLC yn cymeradwyo'r egwyddor adfywio fesul ardal y seiliwyd y rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf arni. Fodd bynnag, byddai'n bwysig canfod ffyrdd o ymestyn y rhaglen i gynnwys grwpiau sy'n fwy anodd i'w diffinio, er enghraifft, Cymunedau sydd â Diddordebau Cyffredin.

- Dylai'r Cynulliad nodi ffyrdd priodol o gynorthwyo cymunedau difreintiedig sydd wedi methu elwa o raglenni a fwriadwyd i fynd i'r afael ag amddifadedd.

- Croesawai CLlLC y drefn weithredu o'r gwaelod i fyny a fabwysiadwyd gan Rhoi Cymunedau'n Gyntaf. Fodd bynnag, byddai'n rhaid annog perchenogaeth o fewn cymunedau a dysgu gwersi gan gymunedau yngln â'u blaenoriaethau.

- Roedd CLlLC yn pryderu nad oedd sylw digonol wedi ei roi i rôl ganolog llywodraeth leol o fewn adfywio cymunedol. Byddai angen harneisio rôl strategol yr awdurdodau lleol er mwyn sicrhau'r màs gofynnol a helpu i sefydlu cynaliadwyedd. Roedd pwerau newydd awdurdodau lleol i hyrwyddo lles economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol, a'u dyletswydd i ddatblygu strategaethau cymunedol yn cynnig fframwaith i'w rôl fel arweinwyr effeithiol yn y broses adfywio.

- Teimlid bod awdurdodau lleol yn chwarae rôl holl-bwysig yn ysgogi diddordeb o fewn cymunedau difreintiedig. Roeddent yn cynorthwyo cymunedau i feithrin gallu a chyrchu at gyllid priodol. Roedd gan awdurdodau lleol rôl gydlynu i'w chwarae yn tywys y gymuned yn ei blaen a gellid eu hystyried yn gatalydd i'r broses adfywio.

- Codwyd pryder nad yw lefel y cyllid a ddarparwyd yng Nghymru i gynorthwyo gydag adfywio cymunedol yn cyfateb i'r dyraniadau a wnaed yn Lloegr i symud y cynlluniau adnewyddu cymdogaeth cyffelyb yn eu blaen.

- Teimlai CLlLC fod y llu o ffynonellau cyllido wedi'u cyfuno â phrosesau ymgeisio cymhleth a maith yn rhwystr sylweddol rhag i brosiectau ddod yn rhan o adfywio cymunedol. Arweiniai hyn at ddefnydd aneffeithlon o amser ac adnoddau yn llunio cynigion a gwneud ceisiadau. Awgrymwyd y byddai cynyddu'r ddarpariaeth gyllido i gyfnod pum mlynedd o leiaf yn help i oresgyn rhwystrau a lleihau aneffeithlonrwydd o'r math hwn.

- Awgrymwyd bod defnyddio grantiau penodol i gyllido ffyrdd arloesol o weithio yn mynd yn wrthgynhyrchiol. Byddai'n bwysig darparu cyllid ar gyfer gwaith sy'n adeiladu ar ac yn gwella prosiectau sy'n bodoli'n barod yn ogystal â'r rheini sy'n mabwysiadu arferion a rennir sydd wedi profi eu llwyddiant.

- Nododd CLlLC fod angen ceisio ffyrdd o ddenu cyllid amgen ar raddfa fawr er mwyn sicrhau adfywio llwyddiannus a chynaliadwy. I gyflawni hyn byddai gofyn i'r Cynulliad annog cyrff lleol a rhanbarthol i ddatblygu cynlluniau adfywio hirdymor ar y cyd.

- Codwyd pryder fod hyrwyddo dulliau arloesol o ymdrin ag adfywio, gan gynnwys cymryd risg, yn peri gwrthdaro rhwng buddiannau i awdurdodau lleol o gofio'u hatebolrwydd democrataidd a'u rhwymedigaethau statudol o dan y gyfundrefn Gwerth Gorau.

5.3 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Cydnabyddai'r Pwyllgor y gallai partneriaethau lleol elwa o'r proffesiynoldeb a'r arbenigedd sy'n bodoli o fewn llywodraeth leol. Awgrymwyd mai rôl llywodraeth leol yw gwasanaethu

partneriaethau, yn hytrach na'u rheoli.

- Cytunai'r Aelodau fod yn rhaid i awdurdodau lleol gymryd blaenoriaethau'r gymuned i ystyriaeth wrth dywys strategaethau datblygu cymunedol a chynlluniau eraill yn eu blaen. Câi hyn ei gyflawni drwy weithio mewn partneriaeth â chymunedau a mabwysiadu dull gweithredu o'r gwaelod i fyny. Awgrymwyd y dylai rhaglenni adfywio fod yn rhan annatod o strategaethau cymunedol – ystyrir mai'r rhain yw'r cynllun hollgwmpasog i'r gymuned.

- Nododd y Pwyllgor fod buddsoddi yn y seilwaith sy'n gwasanaethu cymunedau a'i ddatblygu o'r pwys pennaf er mwyn cyflawni adfywio cynaliadwy.

5.4 Cododd Gareth Hall y pwyntiau canlynol:

- Roedd prif rôl yr Awdurdod Datblygu, sef datblygu economaidd, yn gwneud cyfraniad pwysig tuag at y broses adfywio a gallai helpu i wireddu cymunedau cynaliadwy.

- Mae ymwneud yr Awdurdod Datblygu mewn adfywio cymunedol wedi'i seilio ar nifer o egwyddorion, sef: yr angen am fewnbwn llawn y gymuned wrth ddatblygu a gweithredu cynllun cyfannol; yr angen i weithredu'n effeithiol drwy bartneriaeth; a'r angen am ymrwymiad hirdymor y partïon dan sylw.

- Roedd yr Awdurdod Datblygu wedi datblygu pecyn cyfarpar hyblyg i gynorthwyo yn y gwaith o adfywio cymunedau. Seiliwyd y pecyn ar yr arferion gorau a sefydlwyd drwy Fenter y Trefi Marchnad yn y Canolbarth, Menter y Pentrefi a'r Trefi Bach ac Ardal y Llechen yn y Gogledd a'i gefnogaeth i'r grwpiau LEADER. Gellid defnyddio'r pecyn cyfarpar hwn ar wahanol adegau o'r broses adfywio a arweinir gan y gymuned.

- Roedd yr Awdurdod Datblygu yn darparu cyllid i helpu i greu'r gallu o fewn y gymuned i ddatblygu partneriaethau lleol ac i gynllunio ac ennyn cyfraniad y gymuned ehangach drwy weithgareddau cymdeithasol ac economaidd; i gynorthwyo â'r gost o gyflogi swyddog datblygu a chymorth hyfforddi i wirfoddolwyr lleol; ac i ddarparu cymorth ar ffurf arolygon, astudiaethau a gwasanaeth ymgynghorwyr wrth baratoi cynlluniau adfywio.

- Teimlai'r Awdurdod Datblygu fod buddsoddi mewn seilwaith, gan gynnwys TGCh, yn bwysig wrth symud adfywio cymunedol yn ei flaen.

- Roedd angen datblygu dangosyddion perfformiad newydd, ac ystyr iddynt, i fesur hynt adfywio cymunedol. Dylai'r dangosyddion hyn fesur llwyddiant yn y tymor byr a'r tymor hir.

5.5 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Nododd y Pwyllgor fod yr Awdurdod Datblygu wedi dangos ei barodrwydd i ymdrin â chyllido mewn modd hyblyg drwy ddefnyddio cyllidebau prif ffrwd mewn modd arloesol i

gynorthwyo prosiectau a fwriedir i adfywio cymunedau. Ar hyn o bryd caiff mwyafrif cyllideb yr Awdurdod Datblygu ei wario ar fuddsoddi ar y lefel leol. Byddai hyn o reidrwydd yn cyfrannu at y broses adfywio.

- Teimlid bod y fforymau economaidd yn chwarae rôl o bwys mewn adfywio cymunedol ar lefel ranbarthol. Gallai sectorau presennol y fforymau helpu i restru ac asesu blaenoriaethau rhanbarthol, yn enwedig y buddsoddiad sy'n ofynnol o fewn y seilwaith rhanbarthol.

5.6 Cododd Margaret Jervis y pwyntiau canlynol:

- Teimlai CGGC ei bod yn holl-bwysig cydnabod rôl amhrisiadwy'r sector gwirfoddol mewn adfywio cymunedol. Rhoddai gwirfoddoli gyfle delfrydol i unigolion ddod yn rhan o'u cymuned leol.

- Hyd yma bu adfywio cymunedol a oedd yn ddibynnol ar gyllid prosiect yn aflwyddiannus gan mwyaf wrth geisio mynd i'r afael ag amddifadedd. Roedd angen cyllid hirdymor a buddsoddi parhaus er mwyn ymdrin ag amddifadedd ac adfywio cymunedau.

- Tynnodd CGGC sylw at yr angen i ddatblygu dulliau gwerthuso effeithiol ar gyfer rhaglenni adfywio cymunedol. Byddai'r rhain yn gymorth i ganfod diffygion ac arferion da yn fuan.

- Pwysleisiodd CGGC rôl cymunedau lleol yn y broses adfywio. Teimlid mai pobl leol sydd yn y sefyllfa orau i nodi anghenion a blaenoriaethau eu cymunedau. Byddai'n rhaid sefydlu partneriaethau gwirioneddol, teg a rhoi llais i gymunedau lleol yn y broses benderfynu.

5.6 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â'r gyfundrefn gyllido bresennol a'r angen i gyflwyno cyllid hirdymor ar gyfer rhaglenni sy'n anelu at adfywio cymunedau. Roedd yna gytundeb cyffredinol fod angen ystyried cyllido hirdymor. Fodd bynnag, byddai'n rhaid parhau i adolygu'r cyllid ar sail gylchol er mwyn cymryd anghenion a blaenoriaethau cyfnewidiol i ystyriaeth.

- Codwyd pryder y gallai oedi o ran cyrchu at gyllid oherwydd y prosesau ymgeisio maith arwain at anfodlonrwydd a difaterwch maes o law o fewn cymunedau lleol. Roedd CGGC wrthi ar hyn o bryd yn datblygu dulliau arloesol o gynyddu effeithlonrwydd y broses o gyflwyno ceisiadau i'r Gronfa Risg Gymdeithasol Ewropeaidd.

- Cytunai'r Pwyllgor mai'r partneriaethau a sefydlir yn ôl yr egwyddor o ‘dri thraean’ fyddai'r rhai mwyaf effeithiol. Rhaid oedd hybu cydraddoldeb rhwng y sectorau o fewn y partneriaethau hyn ac osgoi gweithredu er mwyn sioe yn unig.

5.7 Diolchodd y Cadeirydd i'r cynrychiolwyr am eu cyflwyniadau i'r Pwyllgor ac am ateb cwestiynau'r Aelodau.

Eitem 7: Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 5 Rhagfyr: LGH-16-01 (min)

7. Cytunwyd ar gofnodion cyfarfod 5 Rhagfyr.

Crynodeb o'r pwyntiau gweithredu

- Cytunodd y Dirprwy Weinidog i ddarparu manylion y dangosyddion a ddefnyddiwyd i lunio'r Mynegrif Amddifadedd Lluosog.
- Cytunodd y Dirprwy Weinidog i ddarparu gwybodaeth bellach am Rwydwaith Cefnogi Rhoi Cymunedau'n Gyntaf.